

Socialnämnden

Yttrande SOU 2018:47 Med tillit växer handlingsutrymmet och SOU2018:48 En lärande tillsyn

Förslag till beslut

Socialnämnden antar det föreslagna yttrandet över SOU 2018:47 och SOU 2018:48 och överlämnar detta till kommunstyrelsen för vidare behandling.

Sammanfattning

Socialnämnden har blivit ombedd att yttra sig kring Tillitsdelegationens betänkanden ”Med tillit växer handlingsutrymmet” och ”En lärande tillsyn”.

Socialnämnden ställer sig positiv till de förslag och de utredningar som gjorts av Tillitsdelegationen i de två betänkandena.

Nämnden ser gärna att Tillitsdelegationen får möjlighet att ge implementeringsstöd riktat till kommuner som vill utveckla tillsynsstyrning.

Ärendet

Socialnämnden ställer sig positiv till förslagen i huvudbetänkandet *Med tillit växer handlingsutrymmet* och delbetänkandet *En lärande tillsyn*.

Betänkandena föreslår en förändring i Patientsäkerhetslagen som innebär borttagning av ett stycke om att tillsyn främst ska inriktas på vårdgivarens systematiska patientsäkerhetsarbete. Anledningen är att denna formulering ger en smalare och mer indirekt granskning än den Tillitsdelegationen förespråkar. Detta instämmer socialnämnden i.

Med tillit växer handlingsutrymmet

Tillitsdelegationens uppdrag är att bidra till en styrning av offentlig sektor som i större utsträckning än i dag tar tillvara medarbetares kompetens, kunskap och engagemang.

Grundidén med tillitsbaserad styrning och ledning är att öka och bibehålla kvaliteten i

offentligt finansierade tjänster genom en ökad tillit i styrningen. Det innebär också ett ökat handlingsutrymme i mötet mellan medborgare och medarbetare.

Tillitsdelegationen definierar tillitsbaserad styrning och ledning som styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och medborgarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställa att medarbetaren kan, vill och vågar hjälpa medborgaren.

Tillitsdelegationen har analyserat styrningen av och inom kommuner och landsting. Tillsammans med forskare, verksamhetsrepresentanter och olika experter har man diskuterat hur den samlade styrningen bättre kan stödja det goda mötet mellan medarbetare och medborgare, så att kompetens och erfarenheter bättre tas tillvara från detta möte.

Tillitsdelegationen menar att den samlade styrningen bör formas så att den inte medför mer detaljstyrning än vad nöden kräver. Det är en syn som väl överensstämmer med Nackas styrprincip att delegera ansvar och befogenheter. Intentionen i betänkandet stämmer överens med Nackas värdering om förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga samt för deras vilja att ta ansvar.

En lärande tillsyn

Till huvudbetänkandet släpptes också ett tilläggsbetänkande om lärande tillsyn. Regeringen vill utveckla tillsynen så att den bidrar mer till utveckling. Detta innebär bland annat att minska dokumentgranskning och inkludera observation, att fokusera på helhetsperspektiv istället för att granska formalia och enskilda krav samt framför allt att ha ett starkare brukarperspektiv. Ett exempel man tar upp är att granskandet av genomförandeplaner inte ska begränsas till dokumentgranskning utan att den som utför tillsynen bör bilda sig en uppfattning om hur användandet av genomförandeplanerna fungerar i praktiken.

Delegationen har kommit fram till att tillsyn och granskning som omfattar kvalitativa aspekter och utgår från ett brukarperspektiv har bättre förutsättningar att bidra till utveckling jämfört med ett snävare, juridiskt perspektiv. Man framhåller vikten av ökad dialog och samskapande med granskade verksamheter. Att inkludera de granskades egna reflektioner både inför en granskning och i analysen ger större förutsättningar för utveckling och skapar också tillit mellan den granskade och den som granskar. Det är minst lika viktigt för tilliten hur granskningen görs som vad som granskas. Maktrelationer har en hämmande effekt på utveckling. Det är också viktigt att den som granskar har förståelse för verksamhetens förutsättningar och sammanhang samt har erfarenhet av liknande verksamhet.

En aspekt som enligt Tillitsdelegationen bör granskas mer är systemfel, som när brukare hamnar i kläm till följd av för snäva gränser mellan olika huvudmän. Här är det viktigt med samverkan med ett syfte och inte bara för sakens skull.

Implementering

Det finns utmaningar i att implementera ett tillitsbaserat synsätt fullt ut i en organisation. Ett av de största behoven är tid. Det behövs även stöd i hur detta arbete ska gå till. Tillitsdelegationen har under sin utredningstid bedrivit forskning på flera försöksverksamheter som man givit stöd till. Dessa forskningsrapporter innehåller även praktiska exempel och ger vägledning till andra som vill ändra sin styrning och ledning mot en mer tillitsbaserad syn. Ytterligare stöd och vägledning skulle dock behövas.

Tillitsdelegationens arbete kommer nu att fortsätta med fokus på statlig styrning. Ska slutsatserna från betänkandet kunna omsättas i praktiken anser vi det vara av största vikt att man också kan ge implementeringsstöd riktat till de kommuner som vill utveckla tillitsstyrning och ge stöd till att implementera detta arbetssätt.

Ekonomiska konsekvenser

Svaret på remissen får inga ekonomiska konsekvenser just nu.

Konsekvenser för barn

Svaret på remissen får inga konsekvenser för barn just nu.

Läs mer

Mer information för den intresserade finns på <http://tillitsdelegationen.se/>

Bilagor

1. Förslag till yttrande
2. Sammanfattning av SOU 2018:47 *Med tillit växer handlingsutrymmet*
3. Sammanfattning av SOU 2018:48 *En lärande tillsyn*

Anne-Lie Söderlund
Social- och äldredirektör

Emelie Berglund
Planerare/Utvecklare
Omsorgsenheten